

Kunnskapsdepartementet

Vår dato 28.01.2013

Deres dato 17.12.2012

Deres ref. 12/5985

Att: Ellen Cathrine Arnesen og Roger Spidsberg

Sendes elektronisk til: postmottak@kd.dep.no

Høring – forslag til endringer i privatskoleloven

Presisering av begrepet "anerkjent pedagogisk retning" mv

Vi viser til Kunnskapsdepartementets forslag om å endre privatskoleloven, ved at det presiseres at det med "anerkjent pedagogisk retning" forstås at det pedagogiske opplegget er utprøvd, utbredt og utførlig beskrevet i faglitteraturen. Det foreslås også at innvilgede godkjenninger av å tilby videregående opplæring på grunnlag av montessoripedagogikk bortfaller når loven trer i kraft.

Abelia – Forum for Friskoler mener

- Abelia – Forum for Friskoler støtter ikke forslaget om endring av privatskoleloven, da konsekvensene vil bli at dyktige pedagoger og skoler blir hindret i å gi sitt bidrag til å utvikle bedre læringsmiljøer, bedre de faglige resultatene og reduserer frafallet i videregående skole.
- Departementets tolkning av konsekvensene av lovforslaget bygger på mangelfullt og feilaktig grunnlag. Videregående Montessoriskoler er utprøvd, utbredt, utførlig beskrevet i faglitteraturen og støttes av AMI - Association Montessori Internationale som ble etablert av Maria Montessori i 1929. Se vedlagt oversikt over 22 videregående Montessoriskoler i åtte forskjellige land, utdrag av faglitteratur og oversikt over relevante lærerutdanninger.
- Abelia – Forum for Friskoler støtter ikke forslaget om å gi loven tilbakevirkende kraft. Vi viser her til NHOs hørings svar. Dessuten medførte saksbehandlingsfeil i Kunnskapsdepartementet til at to av de godkjente skolene ble forhindret i å starte opp høsten 2012. Se vedlagt brev.

Norge trenger flere, og ikke færre, gode skoler for å møte utfordringene i den globale økonomien

Næringslivet skaper verdier som gjør det mulig for oss i Norge å opprettholde et trygt og godt samfunn. For å skape disse verdiene er vi avhengige av et næringsliv som er konkurransedyktig i den globale økonomien. Den aller viktigste innsatsfaktoren er høykompetent arbeidskraft som kommer ut av et utdanningssystem som utdanner elever og studenter på et minst like høyt nivå som våre konkurrenter. Dette er ikke tilfelle i dag. På tross av forbedringer de siste årene så ligger Norge kun på et middels nivå i internasjonale undersøkelser på de faglige resultatene. I følge en rapport fra OECD i 2012 ligger vi helt i bunnsjiktet når det gjelder frafall på videregående skole.

I Utdanningsdirektoratets sin elevundersøkelse av læringsmiljø på videregående skole kommer hele 6 private skoler blant de 15 beste skolene – på tross av at bare 7% av elevene i landets videregående skoler går på private skoler. Akademiet Drammen kom helt på topp – for andre år på rad. Dette viser at det finnes mange gode skoler – også blant de private – som bidrar positivt til å utvikle gode læringsmiljøer. Forskning viser også at med gode læringsmiljøer følger det gjerne med gode faglige

resultater og redusert frafall. I en slik situasjon burde det være naturlig at regjeringen stimulerte til etablering av skoler fra miljøer som kan vise til et utmerket læringsmiljø, gode faglige resultater og i tillegg har et meget lavt frafall. Forslaget til lovendring går dessverre i motsatt retning, og Abelia Forum for Friskoler kan derfor ikke anbefale forslaget.

Videregående Montessoriskoler er både utprøvd, utbredt og utførlig beskrevet i faglitteraturen

Vi har respekt for at Norsk Montessoriforbund ønsker å hegne om kvaliteten på de norske montessoriskolene. Samtidig er det viktig å være oppmerksom på at de er på kollisjonskurs med AMI - Association Montessori Internationale som ble etablert av Maria Montessori i 1929. AMI støtter utvikling av og opprettelse av videregående Montessoriskoler. Bl.a. som følge av dette er det opprettet videregående Montessoriskoler i åtte land rundt om i verden – bl.a. Sverige, Nederland, Tyskland og USA. Deres pedagogikk er utførlig beskrevet i faglitteraturen. Både Waterpark Montessori training College, Oslo og AMI tilbyr lærerutdanninger rettet mot opplæring i videregående skole. Se for øvrig vedlagt oversikt.

Det er også viktig å være oppmerksom på at Heltberg Gymnas har drevet skole med inspirasjon av Montessori pedagogikk i over 20 år. Basert på disse erfaringene satte de i gang utvikling av en egen læreplan for montessoripedagogikk på videregående skoles nivå. Norsk Montessoriforbund sitt styre fattet interesse for dette arbeidet og vedtok i 2010 å støtte dette arbeidet ved å stille en av sine ansatte til rådighet for å bistå Heltberg i utviklingen av læreplanen. Vedkommende bidro fram til innsendelse av læreplanen til Utdanningsdirektoratet. I 2011 ga Udir Heltberg Gymnas godkjenning til å opprette en privat videregående skole innen anerkjent pedagogisk retning basert på denne læreplanen.

Det er derfor et stort tilbakeskritt for utvikling av alternativ pedagogikk i norsk skole når Kunnskapsdepartementet nå velger å overprøve sin fremste faginstans på området. Mer alvorlig er det at departementet fatter beslutningen på et mangelfullt og feilaktig grunnlag. Videregående Montessoriskoler er nemlig utprøvd, utbredt, utførlig beskrevet i faglitteraturen og støttes av AMI - Association Montessori Internationale. Kravet om en anerkjent pedagogisk retning skulle være utprøvd, utbredt og utførlig beskrevet i faglitteraturen var også med i forarbeidene til den nåværende loven. Det var dermed også et krav som ble vurdert og godkjent da Utdanningsdirektoratet ga sine godkjenninger til Heltberg Gymnas i 2011 og senere til Drammen og Trondheim Montessoriskole i 2012. Vi kan derfor ikke se at lovforslaget endrer noe på disse godkjenningene, og oppfordrer departementet til å la skolene starte opp så snart de har oppfylt de gjeldende formelle kravene den gang de ble godkjent. Av samme årsak bør Utdanningsdirektoratet straks få beskjed om på gjenoppta arbeidet med andre søknader om godkjenning av videregående Montessoriskoler.

Forslaget om å gi loven tilbakevirkende kraft

Departementet foreslår også å gi loven tilbakevirkende kraft slik at tre godkjenninger gitt av Utdanningsdirektoratet trekkes tilbake. NHO sin næringsjuridiske avdeling har foretatt en juridisk vurdering av dette. Her er deres vurdering:

"Slik NHO ser det, vil lovforslagets punkt 2 om å trekke tilbake allerede gitte tillatelser komme i konflikt med Grunnloven § 97. Nyere Høyesterettspraksis styrker grunnlovsvernet den enkelte har mot tilbakevirkende lover. Vi viser her til oppsummeringen i Rt. 2011 side 347 avsnitt 35. Dette

vernet er, slik vi vurderer det, sterkere enn departementet legger til grunn. Vi ber departementet gjøre en ny vurdering av dette spørsmålet i lys av den informasjon som fremkommer i høringsrunden.

Det er tale om tre skoler, og de aktuelle skolene har etter det NHO har fått opplyst investert betydelige beløp og ressurser både før og etter at tillatelsene ble gitt. Vi kan ikke se at Departementet har bygget avgjørelsen på dette faktum. Videre er saksbehandlingen departementet har fulgt sterkt klanderverdig overfor de berørte innehaverne av tillatelsene. Vi viser til vårt brev om dette til departementet av 15. august 2012. Dette er også forhold som er relevant å vektlegge i vurderingen. Samlet sett mener vi lovforslagets del 2 er grunnlovsstridig. Vi ber derfor departementet som et minimum stryke den delen av lovforslaget som gjelder tilbakekall av gitte tillatelser."

Dette henger bl.a. sammen med forhistorien i denne saken. Etter at Drammen og Trondheim Montessoriskole fikk sine godkjenninger i april 2012, var både Drammen Montessoriskole og Heltberg Gymnas klare til å levere inn dokumentasjon etter gjeldende krav om andel av lærere med godkjent montessoripedagogikk innen 15. juni 2012. Dagen før sender derimot Kunnskapsdepartementet ut et rundskriv som endret kravene slik at godkjent montessoripedagogikk må være spesielt rettet mot videregående skoles nivå. Tilsvarende krav finnes f.eks. ikke for videregående steinerskoler.

NHO og Abelia gjorde da Departementet oppmerksom på at endringene i realiteten var en uhjemlet forskriftsendring. Vurderingen ble oversendt Kunnskapsdepartementet ved brev av 15. august 2012, med anmodning om et møte og en tilbakemelding. Se vedlegg. Tilbakemeldingen kom først 19. desember i form av et brev som viste til lovforslaget. Det er således naturlig å tolke brevet og lovforslaget som en bekreftelse på at rundskrivet fra 14. juni var uhjemlet myndighetsutøvelse i strid med forvaltningslovens regler.

Slik vi ser det, kunne Heltberg Gymnas og Drammen Montessoriskole ha vært igangsatt med elever fra høsten 2012. De hadde nemlig per 15. juni oppfylt kravene til andel lærere med godkjent montessoripedagogikk som var gjeldende når skolene ble godkjent av Utdanningsdirektoratet i henholdsvis 2011 og april 2012. For skolene og for samfunnet fremstår et eventuelt tilbakekall av tillatelsene som et sterkt urimelig og urettferdig resultat. Departementet uttaler selv at igangsatte skoler ikke skal rammes av lovforslaget.

Økonomiske konsekvenser av lovforslaget

Dersom lovforslaget blir vedtatt på tross av et mangelfullt og til dels feilaktig beslutningsgrunnlag, så vil berørte skoler i Forum for Friskoler forbehold seg retten til å kreve økonomisk kompensasjon. Det har det blitt nedlagt et betydelig arbeid i å utvikle læreplanen i forkant av godkjenningene. Etter godkjenningene har i tillegg skolene satset i stort omfang på formell utdanning i montessoripedagogikk for deres lærere for å tilfredsstille kravene til å igangsette skolene.

Paul Chaffey
Sign.

Adm. dir.
Abelia

Knut Erik Beyer-Arnesen
Sign.

Styreleder Forum for Friskoler
Abelia

Vedlegg 1: Oversikt videregående Montessoriskoler, litteratur og lærerutdanning rettet mot videregående nivå

Eksempler – Montessoriskoler med tilbud på videregående nivå

Sverige

- Svaløvs Montessori Gymnasium, Svalöv, Nord for Lund, <http://svalovsmontessori.se/grundskola/?page=gymnasieinformation>
- Göteborgs Högre Samskola, <http://www.samskolan.se>

Tyskland

- Biberkor Montessori High School, <http://www.montessori-biberkor.de/en/high-school/>
- Das Montessori-Gymnasium in Mönchengladbach <http://www.gag-mg.de/>
- Montessori-Gymnasium der Stadt Köln, www.monte-koeln.de
- Leibniz-Montessori-Gymnasium, www.leibniz-gymn.de
- Schloss Hagerhof, Montessori-Gymnasium, <http://www.hagerhof.de/>

Nederland

- <http://montessorilyceumamsterdam.nl/MLA/tabid/195/Default.aspx>

New Zealand

- Wa Ora Montessori School, Naenae, Lower Hutt 5011, New Zealand, <http://www.waora.school.nz>

Virgin Islands

- Virgin Islands Montessori School and International Academy, St. Thomas, <http://www.vimsia.org/>

Fillipinene

- Montessori de Zamboanga, Sta. Maria, Zamboanga City, Mindanao

Canada

- Town Centre Montessori Private Schools, Markham, ON <http://tcphs.com/>

USA

- Countryside Montessori School, North Carolina , <http://countrysidemontessorischools.org/welcome>
- Global Technology Maui , Hawaii, <http://www.globaltechmaui.org/globaltech.html>
- Montessori High School, Cleveland, Ohio, <http://www.montessorihighschool.org>
- Clark Montessori Cincinnati, Ohio, clark.cps-k12.org
- Compass Montessori High School, Golden, Colorado, <https://sites.google.com/a/compassmontessorievents.com/compass-main/home>
- Montessori High School, Milwaukee, WI <http://www.montessoriib.org>

- Montessori High School of Kentucky, <http://www.montessorihigh.com/>
- Meadow Montessori, 7200 Moon Road, Saline, MI <http://www.meadowmontessori.org/>
- Montessori of Anderson, **280 Sam McGee Road Anderson, SC** <http://www.msasc.org/>
- NewGate – The International Montessori Academy of Sarasota, 5237 Ashton Road Sarasota, FL 34233 <http://www.newgate.edu>

Eksempler – litteratur om montessoripedagogikk videregående nivå

NAMTA (North American Montessori Teachers' Association) har publisert studier og bøker om temaet "Montessori Adolescent" - de kan finnes / kjøpes på deres web-sider:

<http://www.montessori-namta.org/Print-Publications/>

Forfattere og deltagere i NAMTA Adolescent Curriculum Implementation:

- David Kahn, Executive Director, North American Montessori Teachers Association, davidkahn@montessorihighschool.org
- Christopher Kjaer, Montessori High School
- Michael Waski, Mathematics Faculty, michaelwaski@montessorihighschool.org

NAMTA's anbefalte 12-18 (adolescents) publikasjoner:

- "From Childhood to Adolescence", Dr. Maria Montessori
- "To Educate the Human Potential," Maria Montessori, Clío Press, Oxford, England, reprinted 1989
- "The Secret of Childhood," Maria Montessori, Orient Blackswan, jan 1978
- "The formation of man," Maria Montessori, Theosophical Pub. House, 1955
- "Education And Peace," Maria Montessori, Clío 1992
- "The Montessori Adolescent: Analysis in Retrospect," The NAMTA Journal 26:3, 2001
- "Montessori and the Adolescent," AMI Communications 2011/1-2
- "Montessori Algebra for the Adolescent," Michael J. Waski, 2012
- "A Timeline of Mathematics," Michael J. Waski
- "22:3 The First Adolescent Colloquium," The NAMTA Journal 22:3 (Summer 1997)
- "26:3 The Montessori Adolescent: Analysis in Retrospect," The NAMTA Journal 26:3 (Summer 2001)
- "31:1 The Third Adolescent Colloquium," The NAMTA Journal 31:1 (Winter 2005)
- "33:3 The Fourth Adolescent Colloquium," The NAMTA Journal 33:3 (Summer 2008)
- "34:3 The Fifth Adolescent Colloquium," The NAMTA Journal 34:3 (Summer 2009)

På denne nettsiden finnes en kort beskrivelse av samtlige publikasjoner:

<http://www.montessori-namta.org/Print-Publications/Adolescent-Readings>

Andre eksempler på aktuell litteratur:

- NAMTA Journal number 1, Winter 2008 - Overcoming Cynicism and Cultivating Positive Adolescent Engagement
- NAMTA Journal number 1, Winter 2009 - Birth and Rebirth: Parallel Developmental Passages in Infancy and Early Adolescence.
- NAMTA Journal number 3, Summer 2009 - Teacher - Student Relationships for the Montessori Continuum.
- NAMTA Journal number 3, Summer 2009 - Using Peace Stories and Timelines as Foundations for Interdisciplinary work with Upper Elementary and Adolescent Montessori Students.

Utdanningstilbud for lærere i montessoripedagogikk beregnet for videregående nivå

Waterpark Montessori training College, Oslo

Waterpark har utdannet de fleste Montessorilærere som underviser på norske montessoriskoler. Deres utdanning er godkjent gjennom mange års praksis av Utdanningsdirektoratet. De har egen utdanning for Montessorilærere som skal undervise i aldersgruppen 12-18. Etter juni 2012 har de revidert utdanningen slik at den er delt i to løp; ungdomskole 12-15 og videregående 16-19 år.

The AMI Montessori Orientation to Adolescent Studies

<http://www.montessori-namta.org/The-AMI-Montessori-Orientation>

AMI (Association Montessori Internationale) tilbyr i samarbeid med NAMTA (North American Montessori Teachers' Association) et opplæringstilbud som er anerkjent og anbefalt av hele Montessorimiljøet. AMI er den «originale» Montessori-organisasjonen som ble startet av Maria Montessori. At de står bak utdanningen bør være en god anerkjennelse.

Vedlegg 2: Brev fra NHO og Abelia til Kunnskapsdepartementet av 15-08-12

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON CONFEDERATION OF NORWEGIAN ENTERPRISE

Postadresse Postal Address
Postboks 5250 Majorstuen
NO-0303 Oslo
Norway

Adresse Address
Middelthuns gate 27
Oslo
Norway

Org.nr. Org.no.
NO 955 600 436 MVA

Telefon Telephone
+47 23 08 80 00
Telefaks Telefax
+47 23 08 80 01

E-post E-mail
firmapost@nho.no
Internett Internet
www.nho.no

Kunnskapsdepartementet
v/ ekspedisjonssjef Johan Raaum
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår dato 15.08.2012
Deres dato 13.06.2012
Vår referanse 273-11697
Deres referanse 12/2930

Møte om Rundskriv Udir-5-2012

Næringslivets Hovedorganisasjon og Abelia har registrert at Utdanningsdirektoratet har utarbeidet et nytt rundskriv - Udir-5-2012 - datert 15.6.2012. Dette rundskrivet fastsetter krav til spesialkompetanse for undervisningspersonalet i montessoriskoler, og erstatter rundskriv Udir -10-2010.

Rundskrivet har "retningslinjer for videregående skoler" på side 2. Av ordlyden i punkt 1 og 4 går det frem at minimum 50 prosent av undervisningspersonalet ved skolen må ha spesialkompetanse i montessoripedagogikk spesielt tilpasset og tilrettelagt for videregående skole.

NHO bestrider at rundskrivets pliktbestemmelse om videregående skoler punkt 1 og 4 gjelder med rettslig bindende virkning. Pliktbestemmelsen lider av tilblivelsesmangler og er ikke fastsatt i samsvar med forvaltningslovens bestemmelser. Videregående privatskoler som allerede er godkjent, kan ikke pålegges nye og svært eksplisitte plikter uten at forvaltningslovens regler om saksbehandling følges.

Bakgrunn for henvendelsen

NHO har i sin medlemsportefølje skoler som driver virksomhet etter privatskulelova, herunder montessoriskoler som er godkjent på videregående nivå.

Drammen Friskole AS ble i mars godkjent av Utdanningsdirektoratet for oppstart høsten 2012. Godkjenningen har ingen eksplisitte krav til andel lærere med montessoripedagogikk spesielt tilpasset videregående opplæring.

Skolen har med utgangspunkt i godkjenningen pådratt seg kostnader ved å forberede skolestart, herunder avklare undervisningslokaler, annonsering etter lærerkrefter og intervju av søkere. To dager før fristen utløp for å levere søknad om driftstilskudd og dokumentasjon av godkjenningens krav, ble vårt medlem kjent med "nye" rettskrav til undervisningspersonalet nedfelt i Rundskriv Udir -5-2012. Det nye kravet gjorde det umulig å starte opp drift og skolestart høsten 2012. Det samme vil trolig også gjelde for skoleåret 2013/14. Skolen har således lidt økonomisk tap.

Skolens alternative lærerplan for Montessori videregående skole bygger på kunnskapsløftet. Akademiet driver flere andre godkjente skoler med svært gode resultater å vise til. Det fremstår derfor som sterkt urimelig når muligheten for oppstart i realiteten fratas virksomheten.

Godkjente videregående privatskoler innen andre retninger, slik som livssynsskoler, utenlandske skoler i Norge, private idrettsgymnas mv, har ikke et tilsvarende krav til undervisningspersonalet. Det er i særlig grad grunn til å fremheve skoler med Steinerpedagogikk. Steinerskolen har ingen krav om spesiell utdanning for lærere i VGS. Det bekreftes også fra Utdanningsdirektoratet at det ikke er noe krav til en videregående Steinerskole om at den skal ha spesialkompetanse for Steinerskole på videregående nivå. Kravet som utelukkende retter seg mot montessoriskoler på videregående nivå innebærer dermed en usaklig forskjellsbehandling.

I realiteten innebærer rundskrivets krav et uhjemlet forbud mot oppstart av Drammen Friskole AS.

Slik NHO ser det må rundskrivet enten oppheves eller endres. Virksomheter som allerede har fått tillatelse, har krav på forutberegnelighet for den tillatelse som er gitt, og at forvaltningslovens regler følges.

Vi ber på denne bakgrunn om et møte med departementet i anledning saken.

Myh

Paul Chaffey
Administrerende direktør
Abelia

Andreas Pihlstrøm
Advokat
Næringslivets Hovedorganisasjon

